

تعریف شیعه (لغوی و اصطلاحی)

معنای لغوی شیعه : پیرو

معنای اصطلاحی شیعه و تشیع : معتقدان به امامت و رهبری معصوم پس از رحلت پیامبر (ص) و پیروان ائمه

(ع)

دو با در قرآن به کار رفته : ابراهیم شیعه نوح بود (صافات ۸۳)

وقتی موسی وارد مصر شد دو نفر را دید که با هم درگیرند یکی از آنها شیعه موسی بود و دیگری از

دشمنانش

مشترکات فکری و اختلافات شیعه و سنی (اهل سنت)

□ الف : نقاط مشترک عبارتند از :

□ ۱- اعتقاد به خدا ، معاد ، قرآن و نبوت

□ ۲- اعتقاد به اصل احکام مانند نماز ، روزه و ...

□ ب: اختلاف شیعه و اهل سنت

□ ۱- رهبری و امامت پس از رحلت پیامبر که شیعه معتقد به اصل استمرار دین به دست فردی عالم نسبت به دین و معصوم

است تا بتواند راه پیامبر را ادامه داده و به وظایف او در سه حوزه مرجعیت دینی و ولایت ظاهری و ولایت معنوی عمل کند .

□ (استدلال عقلی شیعه بر ضرورت وجود امام)

□

استدلالات شیعه

□ ۱- استدلال عقلی :

شیعه معتقد به اصل استمرار دین به دست فردی عالم نسبت به دین و معصوم است تا بتواند راه پیامبر را ادامه

داده و به وظایف او در سه حوزه مرجعیت دینی و ولایت ظاهری و ولایت معنوی عمل کند و برای

اثبات از حدیث پیامبر استفاده می کند : من مات و لم يعرف امام زمانه مات میتة جاهلیه

استدلالات قرآنی

آیه تطهیر : انما یریدالله لیزهدب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا

□ کلمه الرجس : هر گونه آلودگی

□ نتیجه گیری : اهل بیت از هر گونه آلودگی مبرا و پاکند و به عبارتی عصمت دارند .

□ پیدا کردن مصداق اهل بیت با توجه به حدیث کساء و جریان ام سلمه ، علی (ع) ، فاطمه و امام حسن و

امام حسین علیهم السلام هستند .

□ از آنجا که این افراد معصومند (از بینش و تقوا و علم بر خوردارند) صلاحیت امامت پس از پیامبر را

دارند .

□ سخن و گفتار و رفتار این افراد برای مسلمانان مانند پیامبر حجت است

آیه ولایت : انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاه و یؤتون الزکوه و هم

راکعون

- آیه از ولایت خدا و رسول و (بعد از رسول) مؤمنینی که در حال رکوع زکات یا صدقه می دهند صحبت کرده است .
- مصداق آیه به تأیید منابع تاریخی ، علی (ع) بوده است که در حال نماز به فقیری در مسجد انگتری خود را بخشیدند و این آیه در همان موقع نازل شد .
- عقلاً امکان ندارد خدا بعد از خود و پیامبر ، مؤمنین را به ولایت و رهبری کسی دعوت کند که گناهکار است و خطاهای بسیار دارد .
- ”و“ او عطف است و باید ولی بعد از خدا و رسول نیز مانند آنها عالم و معصوم باشد .
- آیه اولی الامر یا اطاعت : یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم
- با استفاده از حدیث جابر مصداق اولی الامر ، دوازده امامند
- از نظر عقلی محال است که خدا اطاعت از کسی را در کنار خود و رسولش مطرح کند که معصوم نباشد چون استمرار دین با مشکل مواجه می شود .
- معصوم شایستگی بیشتری برای هدایت مردم پس از پیامبر دارد .

آیه ابلاغ : یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک و ان لم تفعل فما بلغت رسالته و الله یعصمک من الناس

ان الله لا یهدی القوم الکافرین

- ابلاغ مطلب مهمی برابر با رسالت از طرف پیامبر
- نزول آیه در حجه الوداع
- وعده خدا برای حفظ جان پیامبر
- جمع کردن مردم در غدیر خم در گرمای شدید
- انتظار طولانی برای جمع شدن افراد
- اعلام من کنت مولاه فهذا علی مولاه از طرف پیامبر
- تبریک گفتن و بیعت با علی توسط همه
- اعلام شدن این روز به عنوان عید از جانب پیامبر
- درج این مطلب از سوی ۳۵۰ نفر از علمای اهل سنت
- نقل مطلب از ۱۱۰ نفر از اصحاب پیامبر
- همه این موارد اثبات می کند مسئله مهمی مطرح شده و تنها اعلام دوستی با علی مورد نظر نبوده است .

آیه مودت : قل لا اسألكم علیه اجراً الا الموده فی القربی

- توجه به نکات آیه : اجر رسالت = مودت (محبت همراه با پیروی) اهمیت مودت را می رساند که در استمرار دین توسط ذوی القربی است . این خواسته در کنار اطاعت از خدا مطرح شده و در آیه ای گفته شده که هر دوی این کارها به نفع خود

شماست

آیه ۲۰ سوره بینه

- ان الذين آمنوا و عملوا الصالحات اولئك هم خير البريه
- بهترين مخلوقات كسانى هستند كه ايمان و عمل صالح دارند .
- با نزول آیه : پیامبر و اشاره به علی (ع) : سوگند به خدا این مرد و پیروانش رستگارند و روز قیامت اهل نجاتند .
- اولین ايمان آورنده ، وفادارترین شما ، راسخ ترین شما در انجام فرامین خدا ، صادق ترین شما در داوری بین مردم و بهترین شما در رعایت مساوات بین آنها و ارجمند ترین شما نزد خداست

معرفی علی (ع) به عنوان امام در جمع خویشان پس از نزول آیه انذار : انذر عشیرتک الاقربین بعد از سه سال مخفیانه دعوت کردن به دین

- پرسش مکرر پیامبر و سکوت حاضران و اعلام حمایت علی (ع) همانا این برادر من ، وصی من و جانشین من در میان شما خواهد بود .
- اهمیت : هنوز رسالت علنی نشده پیامبر نگران بعد از رسالت است = اهمیت استمرار

استدلالات روایی و حدیثی

حدیث ثقلین : انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی اهل بیتی ما ان تمسکتهم بهما لن تضلوا ابدا و انهما

لن یفترقا حتی یردا علی الحوض

- دو چیز گرانها میراث پیامبر : قرآن و اهل بیت
- این دو از هم جدا نمی شوند = لازم و ملزوم همدند = عصمت اهل بیت و مطابق با قرآن عمل کردن آنها
- اگر تمسک (پیروی) و اطاعت کنید گمراه نمی شوید و وارد بهشت می شوید = عصمت و رهبری

حدیث منزلت : انت منی بمنزله هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی

- تشبیه علی (ع) به هارون پیامبر = عصمت
- هارون در غیبت ۴۰ روزه موسی جانشین او بود = جانشینی علی (ع) برای پیامبر
- تفاوت علی با هارون : ختم نبوت و نیامدن پیامبری بعد از من = استمرار با علی است و نه پیامبری

حدیث سفینه یا کشتی نوح

مثل تو و فرزندان تو مانند کشتی نوح است هر کس بر آن سوار شود نجات یابد و هر کس سرپیچی کند هلاک شود
مثل شما مثل ستارگان آسمان است که چون ستاره ای غایب شود ستاره ای دیگر طلوع می کند تا روز قیامت

حدیث های مکرر در تأیید علی (ع)

- علی مع الحق و الحق مع علی
- علی مع القرآن و القرآن مع علی
- انا و علی ابوا هذه الامه
- انا مدینه العلم و علی بابها فمن اراد العلم فلیأتها من بابها

علت تأکید :

طرح ویژگیها و فضائل به جای معیارهای جاهلی نظیر اشرافیت ، نسب و نژاد در تعیین رهبر

تشیع و وحدت

- وظایف مسلمانان حفظ وحدت برای مبارزه با دشمنان مشترک و زنده کردن مجد اسلام و دور کردن دست خیانت ابرقدرتها
- از خزائن و زیر پرچم توحید جمع شدن
- پرهیز از تفرقه و حفظ هوشیاری در برابر توطئه ها
- خودداری از اهانت و تمسخر مسلمانان
- نزدیکی به یکدیگر و تلاش برای عزت و سربلندی مسلمانان و آبادی و رفاه سرزمینهایشان
- دفاع از مظلومان در همه جهان
- دفاع عقلانی از اعتقادات
- سبب بدبینی افراد به اسلام و شیعه نشویم و از ائمه پیروی کنیم

درس ۷: وضع فرهنگی و سیاسی عصر ائمه

بزرگترین انحراف

- حوادثی که رهبری امت را از مسیری که پیامبر اسلام برنامه ریزی کرده بود خارج کرد
- نظام حکومت اسلامی بر مبنای امامت که توسط پیامبر طراحی شده بود تحقق نیافت
- امامان معصوم منزوی شدند و فاقد قدرت و امکانات لازم برای اجرای همه جانبه وظایف خود بودند
- قدرت به دست فرزندان ابوسفیان با آن همه سوابق منفی و دشمنی با پیامبر افتاد تا سال ۱۳۲
- انحراف تعالیم دینی
- قیام بر علیه بنی امیه و حاکمیت بنی عباس به نام اهل بیت و عموزادگان پیامبر

اولین انحراف در زمان خلیفه اول

- ممنوعیت نقل و نوشتن احادیث پیامبر :
- افراد به حافظه روی آوردند که تبعاتی داشت :
- ۱- افزایش احتمال خطا و امکان کم یا زیاد شدن
- ۲- فراهم آمدن زمینه برای جعل حدیث بر اساس اغراض و نیت های شخصی و به نفع حاکمان
- ۳- نبودن مدرک و منبع معتبر برای تشخیص احادیث درست از نادرست
- ۴- مهمتر از همه محروم ماندن مردم از یک منبع مهم هدایت و نفوذ سلاطین شخصی در تفسیر و توضیح و در نتیجه اجرا (به استثنای پیروان ائمه)

تحریف در معارف اسلامی

- تفسیر و توضیح آیات قرآن توسط عالمان وابسته به قدرت و علمای اهل کتاب (یهودی و مسیحی و ...) مانند کعب الاحبار که مشاور عثمان شده بود مطابق با افکار خود و موافق با منافع قدرتمندان
- نقل داستانهای خرافی در مساجد برای مردم
- جهت دادن به افکار عمومی مردم که از ائمه دور بودند
- راه یافتن این مطالب به کتابهای تاریخی و تفسیری و... مسلمانان و گمراهی ایشان

□ جایزه دادن حاکمان به احادیثی که دنیادوستان به نفع آنها می ساختند

ظهور شخصیت ها و الگوهای غیر قابل اعتماد

□ اهمیت الگوها در زندگی افراد: اگر الگوها خوب باشند جامعه رشد می کند و اگر الگوها به سوی بدی ها و زشتی ها حرکت کنند جامعه از آنها دنباله روی خواهد کرد

□ الگوهای زمان پیامبر = انسانهای با ایمان ، آزاده ، شجاع ، عدالت طلب مانند علی ، ابوذر ، سلمان ، میثم تمار

□ الگوهای جامعه با فاصله گرفتن از جامعه رسول خدا: افرادی که از اندیشه و اخلاق و معیارهای دینی دورند و در جهت منافع حکومت کار می کردند .

تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت قیصری و کسرای

□ به تدریج با تغییر معیارها حکومت پیامبر که :

۱- بر پایه عدالت و مساوات بود

۲- ملاک ارزش افراد در تقوا و ایمان آنها بود

۳- علم و جهاد ارزش داشت

۴- زن و مرد در آن به یکسان کرامت داشتند

تبدیل به حکومتی شد که در آن :

۱- جاهلیت دوباره در لباس دین شکل گرفت

۲- افراد با تقوا ، جهادگر و مورد اعتماد پیامبر منزوی شدند

۳- طالبان قدرت ، ثروت قرب و منزلت و ارزش یافتند

۴- دشمنان دین در زمان پیامبر حکومت هایی به شیوه روم و ایران تشکیل دادند: ساخت کاخ های مجلل ، انباشته کردن خزائن از

طلا و جواهر و ... مالکیت بر زمینهای کشاورزی و دارائیهای مردم ، مشغول شدن به عیش و نوش و عشرت

دلایل

□ بازگشت به گذشته

□ شخصیت پرستی

□ عدم توجه به تجارب تاریخی و سرگذشت گذشتگان

□ بی توجهی به دستورات پیامبر و اهمیت مسئله استمرار توسط عالم و معصوم